

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 63

van **KURT DE LOOR**

datum: 1 december 2021

---

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

---

### *Mandaat van burgemeester en schepenen - Impact constructieve motie van wantrouwen*

Artikel 46 e.v. van het decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 (hierna: DLB) regelt de organisatie van het college van burgemeester en schepenen. Meer bepaald bevat artikel 46 de wijze waarop er gedurende de regeerperiode een wijziging kan plaatsvinden van het college van burgemeester en schepenen. Artikel 46 DLB werd gewijzigd middels het decreet ter versterking van de lokale democratie van 16 juli 2021, gepubliceerd op 4 augustus 2021. Het gewijzigde artikel 46 trad in werking op 14 augustus 2021.

Volgens de oude regeling in artikel 46 DLB kon een college van burgemeester en schepenen slechts vervangen worden nadat de gemeenteraad eerst bij volstreckte meerderheid van stemmen de structurele onbestuurbaarheid van de gemeente had vastgesteld. Daarna volgde een bemiddelingspoging van de gouverneur. Slechts na het doorlopen van deze stappen bestond de mogelijkheid om een nieuw college van burgemeester en schepenen aan te stellen. Dit was een relatief zware procedure, die bovendien slechts één keer per bestuursperiode kon worden toegepast. Het gevolg was dat deze procedure maar zeer zelden werd toegepast. Bovendien kon ze een hele tijd aanslepen, waardoor de leden van het uittredend college nog vaak maanden tot jaren hun functie bleven behouden.

De nieuwe regeling voert het principe in van de collectieve constructieve motie van wantrouwen. Op die manier wordt het voor een gemeenteraad een stuk eenvoudiger om een nieuw college van burgemeester en schepenen te laten aanstellen. Hoewel ook deze procedure een aantal voorwaarden en restricties bevat, zowel inhoudelijk als temporeel, wordt de kans voor een schepen of burgemeester om gedurende de legislatuur zijn of haar mandaat te verliezen, een stuk groter. In een aantal gemeenten werd de collectieve motie van wantrouwen overigens al meteen na de inwerkingtreding van het nieuwe decreet toegepast.

De invoering van de figuur van de constructieve motie van wantrouwen kan kortom een grote impact hebben op het mandaat van een burgemeester of schepen. De rechtspositieregeling van lokale mandatarissen is opgenomen in artikel 148 e.v. DLB, en wordt verder uitgewerkt in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) houdende het statuut van de lokale mandataris van 6 juli 2018.

1. Welke rechtsgevolgen heeft de wijziging van artikel 46 DLB, en met name de invoering van de constructieve motie van wantrouwen, voor de rechtspositieregeling

van lokale mandatarissen? Is er met name, wat de rechtspositieregeling, het ontslag en de uittredingsvergoeding betreft, een verschil tussen de nieuwe regeling en de vroegere regeling van de onbestuurbaarheid?

2. Het mandaat van burgemeester of schepen is onzekerder geworden sinds de invoering van de constructieve motie van wantrouwen, ten opzichte van de vroegere figuur van de onbestuurbaarheid. Mandatarissen kunnen sinds 14 augustus 2021 sneller hun mandaat en bijbehorende wedde verliezen, terwijl ze hiervan in het begin van de legislatuur, bij het bekleden van hun mandaat, niet op de hoogte waren van deze wijziging.
  - a) Is er geen sprake van een schending van de gerechtvaardigde verwachtingen van burgemeesters en schepenen die aan het begin van hun bestuursperiode een bepaalde (job)keuze hebben gedaan en nu plots worden geconfronteerd met een mogelijk en onverwacht jobverlies? Zo ja, welke oplossingen ziet de minister om daaraan tegemoet te komen? Zo niet, wat is de motivering hiervoor?
  - b) Is de minister van oordeel dat het wijzigen van de organisatie van het college van burgemeester en schepenen tijdens de legislatuur (en dus niet aan het begin van een nieuwe legislatuur) verenigbaar is met fundamentele principes als het standstillbeginsel (m.b.t. verworven rechten) en het discriminatieverbod?
  - c) In welke mate is met deze toegenomen onzekerheid rekening gehouden in de rechtspositieregeling van lokale mandatarissen?
  - d) Acht de minister het opportuun om bijkomende initiatieven te nemen om aan de toegenomen onzekerheid tegemoet te komen? Zo ja, graag meer toelichting over eventuele geplande initiatieven en hun timing.
3. Ook op het niveau van de Vlaamse Regering bestaat de figuur van de constructieve motie van wantrouwen.
  - a) Kan de minister het verschil toelichten in de ontslagregeling tussen leden van de Vlaamse Regering en leden van een schepencollege die vervangen worden middels een constructieve motie van wantrouwen?
  - b) Acht de minister eventuele verschillen in behandeling gerechtvaardigd?
  - c) Acht de minister het opportuun om bijkomende initiatieven te nemen om bestaande verschillen weg te werken? Zo ja, graag meer toelichting over eventuele geplande initiatieven en hun timing.

**BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

---

**ANTWOORD**

op vraag nr. 63 van 1 december 2021

van **KURT DE LOOR**

---

1. De invoering van de constructieve motie van wantrouwen heeft een identieke impact op de rechtspositieregeling van de lokale mandatarissen als de procedure van de onbestuurbaarheid. Vanaf dat het mandaat ophoudt te bestaan, of dit nu komt door een motie van wantrouwen of vroeger door de regeling van onbestuurbaarheid, is men feitelijk ontslagen uit dit mandaat. Men ontvangt een wedde tot en met de laatste dag als uitvoerend mandataris. Er volgt nadien nog een uitbetaling van het opgebouwde vakantiegeld en de eindejaarstoelage. De beëindiging van een lokaal mandaat omwille van een constructieve motie van wantrouwen kan eveneens leiden tot een recht op uittredingsvergoeding mits de (gewezen) mandataris voldoet aan alle voorwaarden vermeld in artikel 149, vierde lid, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en artikel 14, §1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2018 houdende het statuut van de lokale mandataris.
2. a) De vorige procedure van structurele onbestuurbaarheid was lang en complex en had een averechts effect in gemeenten waar het vertrouwen in het college verloren ging. Door aanslepende politieke onrust, verdeeldheid en verzuring bleef de burger verstoken van een sterk en democratisch bestuurd gemeente terwijl hij daar nochtans recht op heeft. De situatie waarbij een schepen jarenlang als schepen zonder bevoegdheden verder betaald wordt terwijl elke vorm van samenwerking intussen onmogelijk geworden is, was ook verre van ideaal.

Ik ga ervan uit dat iedere mandataris samen met zijn of haar fractie gaat voor een bepaald project/engagement en dit probeert te realiseren binnen een zittingsperiode. In vele gevallen en in gebruikelijke omstandigheden zal dat ook gebeuren. Wanneer er echter sprake is van een politieke impasse, moet het mogelijk zijn om een snelle doorstart te kunnen maken. Daarom hebben we de gemeenteraad de bevoegdheid gegeven om volledig zelfstandig te beslissen om een burgemeester, schepen of zelfs een volledig schepencollege te vervangen. Zo vermijden we lange blokkeringen. De constructieve motie van wantrouwen is daarom een noodzakelijk mechanisme binnen een gezonde democratie. Het gemeentelijk belang van een goed functionerend bestuur primeert.

- b) Een mandaat kan ook nooit als een verworven recht beschouwd worden. Daarnaast heeft de nieuwe regeling geen impact op het statuut van de lokale mandataris in vergelijking met de vroegere figuur van onbestuurbaarheid (zie vraag 1). We hebben immers kunnen vaststellen dat die onbestuurbaarheid op het terrein in de feiten aanleiding gaf tot het wisselen van één of een beperkt aantal schepenen.
- c) Er zijn geen aanpassingen gebeurd aan het statuut van de lokale mandataris omwille van de invoering van de motie van wantrouwen omdat er geen nieuwe impact is ten aanzien van de vroegere figuur van onbestuurbaarheid (zie vraag 1).
- d) Neen. De constructieve motie van wantrouwen zal, net zoals de vorige procedure van structurele onbestuurbaarheid, gebruikt worden in uitzonderlijke situaties.

3. a) Het gevolg is voor beide hetzelfde. Eens men ontslagen is, ontvangt men geen wedde meer en kan men mogelijk nog een uittredingsvergoeding ontvangen. Het is niet aan mij als Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur om de regeling voor de leden van de Vlaamse Regering in detail toe te lichten of om te interpreteren of deze van toepassing is in het geval van een motie van wantrouwen.
- b) Over beide regelingen is er een debat en stemming geweest in het Vlaams parlement. De meerderheid zag geen nood aan een gelijke regeling of-uittredingsvergoeding voor lokale mandatarissen en leden van de Vlaamse Regering.
- c) Neen.